

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fenntartható termelés és fogyasztás ösztönzése az EU-ban (feltáró vélemény)

(2012/C 191/02)

Előadó: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

2012. január 11-én az Európai Unió dán elnöksége úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A fenntartható termelés és fogyasztás ösztönzése az EU-ban

(feltáró vélemény).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2012. április 10-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. április 25–26-án tartott, 480. plenáris ülésén (az április 26-i ülésnapon) 124 szavazattal 8 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A dán elnökség felkérésének megfelelően az EGSZB áttekintette a fenntartható termelési és fogyasztási módokat való áttéréshez szükséges eszközöket és intézkedéseket. Üdvözölve az európai intézmények erőfeszítéseit és az ezen intézményeket jellemző tudatosságot, az EGSZB ezzel összefüggésben és a méltányos áttérés biztosításának érdekében a gazdasági modell megújított közös jövőképének a kidolgozását ajánlja, a szervezett civil társadalom valamennyi képviselőjének egy szakosított konzultációs fórumba történő bevonásával, hogy meghatározzák a célkitűzéseket és a célpontokat, valamint hogy egy naprakész nyomonkövetési folyamatot dolgozzanak ki.

1.2 Előnyként jelentkezik majd:

— a fenntartható fogyasztást és termelést szolgáló politikáknak *Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve*⁽¹⁾ végrehajtásával való szoros integrálása; a tagállamok bátorítása arra, hogy az ütemterv és az európai szemeszter révén megvalósítsák e politikákat,

— egy sor átfogó végrehajtási és ösztönző eszköz alkalmazása, többek között a nem fenntartható termékek fokozatos megszüntetése, egy méltányosabb fiskális politika kidolgozása, a környezetbarát közbeszerzések ösztönzése, azoknak a támogatásoknak a fokozatos felszámolása, amelyek nem veszik figyelembe a környezetre gyakorolt káros hatásokat, a kutatás és az öko-innováció támogatása, a környezeti költségek internalizálása, a piacon alapuló más ösztönző intézkedések megújítása, valamint a fogyasztók és a munkavállalók átmeneti folyamatban való aktív közreműködésének a bátorítása.

1.3 A pénzügyi rendszert is ösztönözni kell arra⁽²⁾, hogy a fenntartható termeléssel és fogyasztással jellemezhető gazdaságot szolgálja, mégpedig a legjelentősebb ökológiai lábnyommal rendelkező olyan területekre összpontosítva, mint például az agrár-élelmiszeripar, a mezőgazdaság, a lakhatás, az infrastruktúrák és a közlekedés.

1.4 Ezen túlmenően meg kellene haladni az energiának és az üvegházhatású gázok kibocsátásának szigorúan vett területét, hogy más forrásokat és környezeti hatásokat is meg lehessen vizsgálni, mint például a vízgazdálkodást, a vízkészletek védelmét, a földhasználatot vagy a légszennyezést, valamint hogy figyelembe lehessen venni a termékek globális környezeti hatását is.

1.5 A gyártási folyamatok és a termékek javításának támogatásával lehetőség nyílik arra, hogy olyan termékeket és szolgáltatásokat nyújtsanak a fogyasztóknak és a felhasználóknak, amelyeket utóbbiak egy magatartás- vagy szemléletváltás után késznek elfogadni.

1.6 Végezetül a fenntartható fogyasztási és életviteli modellek ösztönzése érdekében a fogyasztói és a méltányos kereskedelemben részes termelői szervezetek szerepének megerősítésével ösztönözni és védeni kell a „ragadozó” szemléletű fogyasztásnak alternatívát nyújtó kezdeményezéseket, és támogatni kell a legjobb gyakorlatokat.

⁽²⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „A pénzügyi szolgáltatások szabályozása a fenntartható növekedésért”, előadó: Edgardo Maria Iozia, HL C 107., 2011.4.6., 21. o., és az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „A gazdaságpolitikai koordináció erősítése a stabilitás, a növekedés és a munkahelyteremtés érdekében – az európai uniós gazdasági irányítás megszilárdításának eszközei”, előadó: Stefano Palmieri, HL C 107., 2011.4.6., 7. o.

⁽¹⁾ COM(2011) 571 final.

2. Bevezető

2.1 2011 decemberében, a válságból kivezető út megtalálása, a gazdaság fellendítése, egyúttal az éghajlattal kapcsolatos uniós vállalatok teljesítése érdekében, a dán kormány felkérte az EGSZB-t, hogy dolgozzon ki feltáró véleményt a fenntartható fogyasztás és termelés ösztönzése tárgyában. Hivatkozva Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervére, valamint e dokumentumnak a fenntartható fogyasztás és termelés tekintetében megfogalmazott iránymutatásaira⁽³⁾, a dán kormány azoknak az eszközöknek a kiértékelésére kéri fel az EGSZB-t, amelyek biztosítják, hogy az európai gazdaság az EU-n belüli fenntartható fogyasztás és termelés irányába változzon.

2.2 A gazdasági fejlődés mindaddig „az ember, mint a természet ura és birtokosa” alapvető paradigma alapján a nem megújuló energiákra és forrásokra épült. A javak és szolgáltatások előállítását még a költségek externalizálása jellemzi, amely költségeknek a nem megújuló természeti forrásokra és az üvegházhatású gázok és szennyezőanyagok környezetbe való kibocsátására kivetett díjakba kellene beépülniük. A piacgazdaságokban elő kellene írni e költségek internalizálását a gazdasági szereplők számára, mégpedig lehetőség szerint általánosan alkalmazandó jogi normák révén.

2.3 A fenntartható fogyasztás és termelés – vagyis az olyan szolgáltatások és termékek igénybevétele, melyek a természeti források kisebb mértékű kiaknázása mellett nagyobb értéket nyújtanak – a súlypontját jelentik azoknak a stratégiáknak, amelyek növelni kívánják a források hatékonyságát és ösztönözni kívánják a környezetbarát gazdaságot. 2008-ban az Európai Bizottság elfogadta a fenntartható fogyasztásra és termelésre vonatkozó első cselekvési tervét, amely egy sor, a fenntartható termelést és fogyasztást ösztönző politikát tartalmaz⁽⁴⁾. Figyelembe véve ezeket az iránymutatásokat, az Európai Bizottság jelenleg felülvizsgálja a fenntartható fogyasztásra és termelésre vonatkozó 2012-es politikáit.

3. Fenntartható fogyasztás és termelés: a szükséges politikák és eszközök

3.1 A gazdasági modell megújított közös jövőképek kidolgozása

3.1.1 Annak az egyik oka, hogy a fenntartható fogyasztással és termeléssel kapcsolatos politikáknak napjainkban csak korlátozott hatása van, abban rejlik, hogy bár a fenntarthatóság koncepciója ténylegesen részét képezi az Európa 2020 stratégiának, a politikák gyakorlati alkalmazása során gyakran háttérbe szorul. A jelenlegi gazdasági modellben a fő célkitűzés a növekedés megvalósítása és a fogyasztás bátorítása, a globális teljesítményeket pedig a GDP alapján értékelik. A fenntartható fogyasztás és termelés felé való átmenet szükségessé tenné az önellátó gazdasági modelltől szóló nyílt és átlátható vitát, a modell eredményeit pedig a „GDP-t meghaladó” mutatók alapján kellene értékelni, mérve az ökológiai lábnyomot, az emberi és szociális jólétet és a prosperitást. Korábbi véleményekben az EGSZB együttműködést javasolt az Európai Bizottságnak

egy fenntartható fogyasztásról szóló fórum létrehozása érdekében, melynek keretén belül tanulmányozni lehetne a fenntartható gazdaságot alátámasztó értékeket, és azokat a körülményeket, amelyek gátolják a polgárokat abban, hogy a fenntartható fogyasztási modelleket válasszák, valamint a gyenge ökológiai hatású életmódok terén felgyűlt tapasztalatokat⁽⁵⁾.

3.2 A célkitűzések megfogalmazása és a nyomonkövetési folyamat kidolgozása

3.2.1 Számos politikaterület érintett. Annak érdekében, hogy nyomon lehessen követni a fenntartható fogyasztás és termelés ezen célkitűzései megvalósításában elért haladást, valamint hogy értékelni lehessen a jelenlegi helyzetet, ki kellene dolgozni a termelés és fogyasztás környezeti hatásait tükröző megbízható adatok bázisát, hogy mérni lehessen a politikai eszközök hatékonyságát, hogy tovább lehessen fejleszteni a stratégiákat és a célkitűzéseket, módosítani lehessen a prioritásokat és ki lehessen dolgozni egy nyomonkövetési folyamatot.

3.3 A civil társadalom bevonása

3.3.1 A környezetbarát és fenntartható gazdaságra való sikeres áttérés biztosítása érdekében alapvető a civil társadalom globális, nemzeti és helyi szintű bevonása. Csak úgy lehet sikeres az áttérés, ha a vállalatok, a fogyasztók és a munkavállalók lehetőségként és kívánatos célkitűzésként tekintenek a fenntartható fogyasztásra és termelésre. A párbeszéd és a demokratikus részvétel megfelelő rendszereit valamennyi szinten ki kellene építeni⁽⁶⁾.

3.3.2 Ezzel összefüggésben véget kellene vetni az ipari beruházások, az európai vállalatok versenyképessége és a fogyasztók vásárlóereje szembeállításának. A fogyasztók elvárásainak szintjét emelve ösztönözhető a legbiztosabb módon az európai belső piac, előtérbe állítva az európai kutatás eredményeit és teljesítve a környezet megőrzésének célkitűzéseit. Ez a beruházások Európában való tartását is szükségessé teszi.

3.4 A források kiaknázása során szorosan integrálni kell a fenntartható fogyasztás és termelés politikáit és „Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervét”

3.4.1 Kiemelt kezdeményezésével és „Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve” című dokumentumával⁽⁷⁾ az Európai Bizottság elsőrendű kérdéssé tette az európai gazdaságok számára a források hatékony kiaknázásának ösztönzését. Az ütemterv végrehajtása része az Európa 2020 stratégiának

⁽⁵⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Fenntartható gazdaság létrehozása fogyasztási modellünk megváltoztatásával”, előadó: Anna Maria Darmanin – HL C 44., 2012.2.11., 57. o.; és az EGSZB véleménye a következő tárgyban (még nem jelent meg a Hivatalos Lapban): „A GDP-n innen és túl – a civil társadalom bevonása a kiegészítő mutatók kidolgozásának folyamatába (saját kezdeményezésű vélemény), előadó: Stefano Palmieri.

⁽⁶⁾ HL C 44., 2012.2.11., 57. o.

⁽⁷⁾ COM(2011) 571 final, valamint az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve”, előadó: Siobhán Egan (még nem jelent meg a Hivatalos Lapban).

⁽³⁾ COM(2011) 571 final, 6–7. o.

⁽⁴⁾ COM(2008) 397 final.

és az európai szemeszternek. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a fenntartható fogyasztás és termelés cselekvési tervének felülvizsgálatát szorosan kössék össze az ütemterv végrehajtásával és a hetedik környezetvédelmi cselekvési tervvel⁽⁸⁾, annak érdekében, hogy a források hatékony kiaknázásának és az európai szemeszter nyomkövetési keretének tulajdonított megnövekedett politikai jelentőség hasznára válhasson a fenntartható fogyasztás és termelés politikáinak. A fenntartható fogyasztás és termelés bizonyos mutatóinak a hatékony forrásfelhasználás mutatóihoz való hozzáadása alapot teremthet a fenntartható fogyasztás és termelés célkitűzéseikhez és nyomkövetési rendszereihez.

3.5 A tagállamok ösztönzése

3.5.1 A fenntartható fogyasztás és termelés korábbiakban ismertetett célkitűzései hozzájárulhatnak az e területre vonatkozó tagállami politikák fejlődéséhez. A tagállamok előnyére válna, ha integrálnák a fenntartható fogyasztásra és termelésre vonatkozó politikákat az ütemterv végrehajtásába és az európai szemeszter által biztosított nyomkövetési folyamatba.

3.6 A fenntartható fogyasztásra és termelésre vonatkozó politika széles eszköztárának alkalmazása

3.6.1 Tekintettel a fenntartható fogyasztást és termelést szolgáló politikák átfogó jellegére, valamint a számos szempont, amelyeket figyelembe kell venni annak érdekében, hogy a termelési és fogyasztási módok a fenntarthatóság irányába fejlődjenek, a politikai eszközök széles körét kell bevezetni vagy alkalmazni a különböző szinteken. Aktív politikákat kell kidolgozni európai, tagállami és helyi önkormányzati szinten. Az előnyben részesített eszközöknek szabályozási és önkéntes intézkedéseket kell kombinálniuk – a nem fenntartható termékeket fokozatosan megszüntető szabályozási intézkedéseket, a méltányosabb fiskális politikát célzó eszközöket, a környezetbarát közbeszerzések ösztönzését, a környezetet károsító hatásokat figyelmen kívül hagyó támogatások fokozatos eltörlését, a kutatást és az öko-innovációt, a környezeti költségek internalizálását, más piacialapú ösztönző intézkedéseket, valamint a fogyasztók és a munkavállalók átmeneti folyamatban járszott aktív szerepét⁽⁹⁾.

3.6.2 Az Európai Bizottságnak a fenntartható fogyasztásra és termelésre vonatkozó 2008-as cselekvési terve ezen a vegyes politikai megközelítésen alapult, és ezt a felülvizsgálati eljárás keretében is meg kellene őrizni. Tekintettel az elérendő célkitűzésekre, az eddig megvalósult gyenge eredményekre, valamint a válságból való kilábalásra szolgáló azon lehetőségre, amit az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és a nem megújuló forrásokat kisebb mértékben kiaknázó gazdaságra való áttérés nyújt, legalább a célok ambiciózusabb megfogalmazására és az eszközök ennek megfelelő kiigazítására kellene törekedni.

3.6.3 A fenntartható fogyasztás és termelés keretében alkalmazott eszközök nagymértékben önkéntes jellegűek és a tájé-

koztatásra épülnek (ökológiai címke, EMAS, a fogyasztóknak címzett figyelemfelkeltő kampányok stb.). A vállalatok és a fogyasztók csak kismértékben, bizonyos ágazatokra és társadalmi csoportokra korlátozva alkalmazzák ezeket. Ezt az utat követve nem lesz könnyű elérni azt, hogy szélesebb körben használják ezeket az eszközöket. A nem fenntartható termékek és modellek fokozatos felszámolása érdekében elengedhetetlen a szabályozási eszközök alkalmazása.

3.7 A jelentősebb ökológiai lábnyommal rendelkező területek előttérbe helyezése

3.7.1 A legtöbb környezetre káros hatás az élelmiszerek és italok fogyasztásához, a lakhatáshoz, az infrastruktúrákhoz, a mobilitáshoz, valamint az energia- és az ipari termeléshez kapcsolódik. A fenntartható fogyasztásra és termelésre vonatkozó jövőbeli politikáknak tehát mindezekre a területekre kell összpontosítaniuk. Tekintettel arra, hogy az élelmiszer- és ital-fogyasztás jelentős környezeti hatása erőteljesen kapcsolódik az agrárágazathoz, az idevágó politikáknak szorosan össze kell fonódniuk a fenntartható mezőgazdaságot támogató politikákkal.

3.7.2 A fenntartható mezőgazdaság előfeltételei a természetes inputanyagok ésszerű felhasználása, a biogazdaságok támogatása, illetve az, hogy az élelmiszeripar egészséges, nem szennyezett élelmiszereket szállítson a köztes és a végső fogyasztóknak. Az EGSZB a fenntartható mezőgazdaság kulcsát a mennyiségileg elegendő, magas minőségű, regionálisan differenciált, átfogó és környezetbarát élelmiszertermelésben látja, amely óvja és gondozza a vidéki környezetet, megőrzi a sokféleséget és a termékek egyedi jellegét, valamint támogatja a sokrétű és nagy fajgazdagságú európai kultúrtájakat és vidéki területeket⁽¹⁰⁾.

3.8 A szigorúan vett energetika és az üvegházhatást okozó gázkibocsátás területén túllépve az egyéb erőforrások és környezeti hatások figyelembevétele

3.8.1 Az elmúlt években a fenntartható fogyasztást és termelést támogató politikák keretében kiemelt figyelmet kaptak az energiafogyasztással és az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásával kapcsolatos kérdések. Holott nem szabad megfeledkezni arról, hogy a termelés és a fogyasztás milyen egyéb következményekkel is jár, például a vízgazdálkodás, a vízminőség, a talajok elváltozásai vagy a légszennyezés területén. A fenntartható fogyasztásra és termelésre vonatkozó jövőbeli politikáknak tehát politikai eszközeik alkalmazását ki kell terjeszteniük az elektromos áramon kívüli egyéb erőforrások fogyasztására is, és szem előtt kell tartaniuk a globális környezeti hatásokat.

3.9 A termelési folyamatok és a termékminőség javítása

3.9.1 Ahhoz, hogy termékeik környezeti teljesítményének javítására tudjuk ösztönözni a gyártókat a termékek teljes életciklusa során, a kiterjesztett gyártói felelősség elvét – mely bizonyos jogalkotási aktusokban már megjelenik – általános elvként el kellene ismerni, hogy ez alkossa a vállalkozások jogi felelősségvállalásának alapját.

⁽⁸⁾ Az EGSZB véleménye a hetedik környezetvédelmi cselekvési programról és a hatodik környezetvédelmi cselekvési program nyomkövetéséről, előadó: Lutz Ribbe, (Lásd e Hivatalos Lap 10. oldalát).

⁽⁹⁾ Lásd még az EGSZB véleményét a következő tárgyban: „Az EGSZB álláspontja a fenntartható fejlődés témájában tartandó ENSZ-konferencia (Rio+20) előkészítéséről”, előadó: Hans-Joachim Wilms, HL C 143., 2012.5.22., o. 39.

⁽¹⁰⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Rio+20: a zöld gazdaság és a jobb irányítás felé vezető úton”, előadó: Hans-Joachim Wilms, HL C 376., 2011.12.22., 102–109. o.

3.9.2 Fontos támogatni a fenntartható termékek felé való elmozdulást elősegítő, kétsíkú megközelítést. Támogatni kell a környezetkímélő termékekre és azok fejlesztésére irányuló kutatásokat, részben a kutatásokra szánt állami finanszírozási forrásokból, részben pedig az innovációt támogató, megfelelő ösztönző intézkedések révén. Másrészt szabályozási eszközök – például a környezetbarát tervezésről szóló irányelv – alkalmazása révén fokozatosan ki kell küszöbölni a nem fenntartható termékeket. E cél érdekében ki kell terjeszteni az irányelv hatókörét, és fel kell gyorsítani végrehajtását.

3.9.3 Létfonosságú, hogy ügyeljünk az átláthatóságra a termékek és szolgáltatások környezeti teljesítményének vonatkozásában, ha azt akarjuk, hogy a vállalkozások és a fogyasztók is tovább tudjanak fejlődni a fenntarthatóság felé. Az Európai Bizottságnak a fenntartható fogyasztásra és termelésre vonatkozó politikákról folytatott konzultáció keretében tett javaslata, amely szerint e cél megvalósításának eszköze lehetne a termékek ökológiai lábnyomának meghatározására kidolgozott módszer alkalmazása, adekvát megközelítésnek tűnik. Ugyanakkor ezt a módszert egyéb eszközökkel is ki kell egészíteni (például GDP-n túlmutató szociális kritériumokkal), amelyek javítják a fenntarthatóságra vonatkozó információk áramlását az ellátási lánc teljes hosszában.

3.9.4 Támogatni kell az új kereskedelmi modelleket, hogy a jelenleg előtérbe helyezett termékforgalom helyett a hangsúly az érték- és jólétermelésre helyeződjön át, például a javak megvásárlása helyett a lízingelésüket részesítve előnyben, és támogatva az autómegosztási programokat és olyan logisztikai koncepciókat, amelyek a vállalkozások közötti együttműködés révén csökkentik a kamionok „üresjáratait”.

3.10 A fenntartható fogyasztási modellek és életstílusok támogatása

3.10.1 A fogyasztói szokások megváltoztatásának nagyobb figyelmet kell szentelni, mint a múltban tettük. Az a feladat, hogy a fogyasztást és a kedvezőtlen környezeti hatásokat fokozatosan szétválasszuk egymástól. Ki kell alakítani a politikai eszközök megfelelő kombinációját, amely képes előmozdítani a fenntartható fogyasztói magatartást, és amely figyelembe veszi az erőforrások megújulási ciklusainak a hosszát, valamint korlátait, továbbá az európai belső piac globális hatását (import és export).

3.10.2 A fenntartható fogyasztást és termelést támogató politikáknak figyelembe kell venniük, hogy a fogyasztók fenntartható választásainak lehetőségéhez a piacnak elérhető árú, fenntartható termékeket és szolgáltatásokat, világos és megbízható fogyasztói tájékoztatást, illetve megfelelő gazdasági ösztönzőket kell kínálnia. Különösen fontos lenne határozottan fellépni a fogyasztók tájékoztatásának javítása, illetve a zavaros információk és az ún. „zöldrefestési” gyakorlatok kiszűrése érdekében.

3.10.3 Az elfogadott intézkedéseknek **meg kell erősíteniük a fogyasztói szervezetek szerepét a változás aktív elősegítésében**, és támogatniuk kell a párbeszédet a fenntartható életstílusokról a civil társadalom szintjén, megfelelő *vitaplatformok létrehozása* révén, ahol ütköztetni lehet a kérdéstről vallott álláspontokat, és ki lehet cserélni a tapasztalatokat és bevált gyakorlatokat.

3.10.4 A fenntartható életstílusra történő átállás egyúttal a megfelelő állami infrastruktúrába való beruházásokat is igényel: a személygépjármű alternatíváját jelentő tömegközlekedés ösztönzésének előfeltétele a korszerű tömegközlekedési rendszer megléte, a fenntartható közlekedéshez villamosenergia- és bioüzemanyag-infrastruktúrára van szükség, a körkörös anyag-gazdálkodáshoz pedig hatékony visszavételi rendszereket és hulladékgyűjtő telepeket kell biztosítani az életciklusuk végéhez érkezett termékek számára.

3.10.5 Az EGSZB már több alkalommal hangsúlyozta, hogy az oktatási programoknak nagy szerepük van a valóban fenntartható magatartásformák kialakításában. Az EGSZB most megismétli, hogy e programoknak nem csak az iskolákat és az ifjúságot kell megcélozniuk, melyek természetesen igen fontosak, hanem életkortól és társadalmi helyzettől függetlenül minden polgárhoz kell szólítani, kiemelt figyelmet fordítva az ökológiai veszélyekkel és károkkal szemben felhalmozódott egyenlőtlenségeknek.

3.10.6 A szállítók, kiskereskedők és az ellátási lánc egyéb szereplői a globális termeléssel, logisztikával stb. kapcsolatos követelményeik révén jelentős befolyással vannak a fenntartható fogyasztói döntésekre. Az Európai Bizottság a múltban is együtt munkálkodott a legjelentősebb európai kiskereskedőkkel egy kereskedelmi fórum-kerekasztal keretében. Ezt a stratégiát ki lehetne terjeszteni más szállítókra, logisztikai szereplőkre stb.

3.10.7 A zöld közbeszerzések fontos hajtóerejét képezik a fenntartható termékpiacok fejlődésének. Helyénvaló volna közelebbről megvizsgálni, hogyan lehet növelni a zöld közbeszerzésekkel kapcsolatos politikák hatékonyságát.

3.11 Gazdasági ösztönző intézkedések bevezetése az adópolitika keretében

3.11.1 A fenntartható fogyasztást és termelést előmozdító, eddig felsorolt intézkedéseket megerősítheti, ha a vállalkozásokat és a fogyasztókat gazdasági ösztönző intézkedések is bátorítják a fenntartható magatartásformák elsajátítására, amelyek – mint köztudott –, nem csak a piaci érszintekben valósulhatnak meg. A fenntartható fogyasztásra és termelésre irányuló politikáknak tehát az adórendszer környezetbaráttá tételével kell párosulniuk, ami olyan gazdasági ösztönzőkben mutatkozhat meg, melyek célja az átállás erőfeszítéseinek méltányos elosztása a nagyvállalatok és a kkv-k, a polgárok, a vállalkozások és a fogyasztók között, a környezetre káros támogatások fokozatos megszüntetésével párhuzamosan. Ezek az erőfeszítések ugyanakkor hiábavalóak lesznek, ha az európai szociális modell finanszírozásának feláldozása árán történnek, miközben semmi garancia nincsen arra, hogy a nem megújuló erőforrások megadóztatásának rendszeréből származó bevételeket a szociális védelem finanszírozására fordítják. Ez kockázatos, költséges és haszontalan lépés volna. Az adózási politika mindenestre tagállami jogkör, márpedig a fenntarthatóság és a működőképesség jegyében nem szabad növelni a fiskális versenyt a tagállamok között.

3.12 A méltányos átmenet biztosítása

3.12.1 A zöld gazdaságra való átállás akkor lehet fenntartható, ha sikerül ún. „zöld” munkahelyeket teremtenie és

„kizöldítenie” a foglalkoztatást a környezetbarátabb gyártási folyamatok révén, ahogy az a megújuló energiatermelésben, a fenntartható közlekedésben, vagy az energiahatékony lakhatási projektek esetében megvalósult. Ugyanakkor a fenti átállás valóban előnyös kiaknázása érdekében fontos, hogy aktív politikai intézkedések szülessenek, amelyek a társadalmi párbeszédre alapulnak, és figyelembe veszik a szociális aspektusokat, tisztességes és kiváló minőségű munkahelyek teremtését tartva

szem előtt a munkavállalók számára (bérek, munkakörülmények és fejlődési perspektívák). Aktívan fejleszteni kell a zöld gazdasági tevékenységeket és piacokat, ösztönözve a hozzájuk kapcsolódó szakmai kompetenciák kialakulását, megfelelő támogatási politika, illetve a szakképzést és a szakmai irányváltást elősegítő intézkedések elfogadása révén ⁽¹⁾, amelyek elősegítik a nők és férfiak közötti egyenlőséget és azt, hogy egyformán részt vehessenek ebben az átállásban.

Kelt Brüsszelben, 2012. április 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Az. EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Fenntartható, környezetbarát munkahelyek támogatása az EU éghajlat-változási és energiacsomagjához”, előadó: Edgardo Maria Iozia, HL C 44., 2011.2.11., 110. o.